

כתובת מבית כנסת שומרוני ביבנה

מאת י. קפלן

בשנת 1943 רכשתי מאת ערבי מתושבי הכפר יבנה לוח שיש לבן, ועליו כתובת שומרונית.

מידות הלוח הן: 62x56x6 ס"מ. הלוח היה מונח לפני מפתן אחד החדרים בחצרו של הערבי, כשפני הכתובת כלפי מעלה. לדבריו מצאה אביו ביבנה בשעת החפירות שנעשו בש' 1913, לצורך סלידת קו מסילת הברזל איימצרים, העובר בצדו המזרחי של הכפר, ומכאן העבירה לחצרו. המקום שבו נתגלתה הטבלה הוא—למזרחו של המסגד הישן ביבנה, המהנוסס על הגבעה, במרכזו של הכפר.

במשך הזמן נשתפשף הלוח על ידי רגלי העוברים בפתח (ר' לוח ג' ציור 3) בייחוד. ניזק החלק המרכזי של הצד השמאלי, — כחמש-עשרה מלים ועשרים ושתים אותיות ניטשטשו לגמרי.

הכתובת היא בת עשרים שורה, כל שורה מ-11 עד 15 אותיות. רוחב השוליים בצדדים הוא במוצע עשרה סנטימטרים. האותיות חרותות באופן שטחי וגדלן משתנה בין 1 ו-2 ס"מ. כל מלה נפרדת מחברתה על ידי נקודה אחת, או נקודתיים, כרגיל בכל כתבי השומרונים. הרווחים בין השורות אינם קבועים, ולעתים השורות קרבות זו לזו. ניכר שהכותב לא היה מומחה במלאכתו והתקשה בסידור הטכסט בשטח אשר עמד לרשותו. יש לציין כי כמה אותיות באות בצורות שונות, בייחוד בולט הדבר בצורת האות ה. בשורות האחרונות היא דומה יותר ל-ע מאשר ל-ה. כמו כן כדאי לציין כי לצדן הימני של שתי השורות הראשונות ובריווח שביניהן—נקרים שרידי אותיות שנמחקו; נראה הדבר כי תחילה ניסה מישהו, אולי כותב הכתובת שלפנינו בעצמו—לכתוב דבר מה והתחרט ומחק.

הכתובת היא מסוג הכתובות של בתי-הכנסת השומרונים, הידועות לנו משכם ועזה. שתי שורותיה הראשונות מכילות את חלק ההקדשה ועל כן מתח הכותב קו מתחת לשורה השניה, כדי להבדילן משאר שמונה-עשרה השורות המכילות ראשי פרקים מעשרת הדברות בנוסח השומרוני, וגם התחלה של פסוק אחד מהתורה (קומה ה'), ואף לזה יש דוגמה בכתובת שומרונית אחרת אשר בשכם.

והנה העתק הכתובת:

1. דכרן: מן שמה. דקרח.
2. דתכר. לטב. עד. לעלם
3. וידר: אלהים: את.
4. כל ערבר[ים]. האלה.
5. לאמר. [א]נכל. יהוה.
5. אלה[ך]. לא. יהיה[ן].
7. לך. אלהים. אחרים[ן].
8. על. פני. לא. תעשה[ן].
9. לך. פ[א]סל. כל. תמונ[ה].